

می‌دهد. در حال حاضر بیش از ۵۰۰ مجله پزشکی معتبر معیارهای پذیرش مقالات و الگوی ویراستاری خود را طبق مصوبات این کمیته تدوین و روزآمد می‌کنند. از جمله مصوبات این کمیته معیارهای لازم برای نویسندگان مقالات پزشکی در سال ۱۹۹۷ و ویرایش جدیدتر آن در سال ۲۰۰۱ می‌باشد (۵، ۶). طبق این مصوبه هر نویسنده مقاله باید شرایط زیر را دارا باشد.

۱- نقش بنیادی در ایده اولیه و طراحی مطالعه، یا جمع‌آوری داده‌ها و یا آنالیز و تفسیر داده‌ها.

۲- شرکت در تهیه پیش نویس مقاله یا نقد هوشمندانه مقاله (Review for Intellectual Content).

۳- موافقت با محتوای نسخه نهایی مقاله پیش از چاپ.

* داشتن هر سه شرط فوق برای تمام نویسندگان الزامی است و مثلاً شرکت در طراحی مطالعه، جمع‌آوری داده‌ها یا نظارت کلی بر کار گروه تحقیقاتی برای نویسنده مقاله بودن کافی نیست.

* در مورد مقالات مروری که ممکن است از اطلاعات چاپ شده یا نشده قبلی استفاده کند، گرفتن رضایت و تشکر از کسانی که اطلاعات قبلی را جمع‌آوری کرده‌اند باید انجام شود ولی لازم نیست اسم آنها حتماً به عنوان نویسنده مقاله آورده شود. مثلاً اگر یک عضو هیأت علمی با استفاده از اطلاعات پایان‌نامه دانشجویان یا مقاله چاپ شده آنها، یک مقاله مروری بنویسد باید از آنها در مقاله خود تشکر کند ولی آوردن اسم آنها به عنوان نویسنده مقاله ضروری نیست (۷، ۸).

* در صورتی که نویسندگان بخواهند مقاله را در مجله دیگر چه به صورت متن کامل و چه به صورت قسمتهایی از مقاله اول، مجدداً چاپ کنند، باید از سردبیران هر دو مجله اجازه داشته باشند و نیز در مقاله دوم ذکر شده باشد که این مقاله همان داده‌ها و نتایج مقاله اول را منعکس می‌نماید (۹).

* مسؤولیت هر قسمت از مقاله که نقش کلیدی در نتیجه نهایی آن دارد، باید حداقل به وسیله یکی از نویسندگان بر عهده گرفته شود. در صورتی که آن نویسنده یک دانشجو باشد، مدیر گروه نیز در قبال آن مطلب مسؤول است (۱۰).

* همه نویسندگان در قبال شناسایی و رفع تضاد علایق (Conflict of Interest) که ممکن است مقاله آنها را تحت تأثیر قرار دهد، مسؤولند (۱، ۴، ۱۱).

در سیر انجام طرح‌های تحقیقاتی، نوشتن مقاله‌ای قابل قبول از نظر علمی و فنی کار آسانی نیست ولی عموماً مهمترین معضل در موقع نوشتن اسامی نویسندگان و ترتیب آنها ایجاد می‌شود. تصمیم‌گیری در مورد اینکه نام چه کسانی باید به عنوان نویسنده مقاله آورده شود، اغلب دشوار است چون افراد بسیاری ممکن است در جریان انجام طرح و نوشتن مقاله کمک کرده باشند. برخی کمکها ممکن است کوچک ولی مؤثر باشد، برخی دیگر بزرگ ولی نه چندان کلیدی برخی کمکها رایگان و برخی دیگر در ازای پرداخت هزینه‌ای انجام گرفته‌اند. در نهایت ممکن است کمکهای افراد بسیاری مفید و مؤثر بوده باشد ولی تنها از نحوه معدودی باید به عنوان نویسنده مقاله نام برده شود. از آنجا که عمده‌ترین ملاک ارزشیابی فعالیت‌های پژوهشی در اکثر دانشگاهها، مقالات، پذیرفته شده است، اهمیت این مطلب بیشتر آشکار می‌شود.

چرا باید نام نویسندگان در ابتدای مقاله ذکر شود؟

باین کار لیست کسانی که در انجام طرح شرکت داشته‌اند مشخص می‌شود و به این وسیله اگر فردی به اطلاعاتی در مورد مطالعه انجام شده نیاز داشت می‌تواند به یکی از نویسندگان رجوع کند، همچنین اگر خوانندگان ایرادی نسبت به طراحی مطالعه و مقاله داشتند، می‌دانند آن اشکال را باید متوجه چه کسانی کنند! در نهایت همانطور که ذکر شد نویسنده مقاله بودن مهمترین شاخص فعالیت پژوهشی محققان است (۱).

به چند دلیل نمی‌توان نام تمام کسانی را که در انجام مطالعه همکاری کرده‌اند در مقاله نوشت. اول اینکه لیست کردن نام تعداد زیادی نویسنده در صفحه عنوان از اعتبار کار هر یک از نویسندگان به تنهایی می‌کاهد (۲). دوم آنکه همه مجلات تعداد نامحدود نویسندگان مقاله را نمی‌پذیرند و برخی مجلات محدودیتهای خاص خود را اعمال می‌کنند (۲، ۳). سوم آنکه تمام نویسندگان در قبال محتوای مقاله مسؤولند و باید بتوانند از آن دفاع کنند. در صورت تعدد زیاد نویسندگان بعید است که همه آنها بتوانند از عهده این مسؤولیت برآیند (۴).

چه کسی نمی‌تواند نویسنده مقاله باشد؟

در سال ۱۹۷۸ گروه کوچکی از ویراستاران مجلات پزشکی در وانکور کانادا دور هم جمع شدند تا معیارهای همسانی برای الگوی مقاله‌نویسی تدوین کنند. این گروه در سالهای بعد گسترش پیدا کرد و اکنون تحت عنوان کمیته بین‌المللی ویراستاران مجلات پزشکی (ICMJE) به فعالیت خود ادامه

۱- واحد پزشکی کمیته پژوهش‌های دانشجویان، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی-درمانی استان اصفهان، اصفهان.

* همه نویسندگان باید با عنوان شدن اسمشان به عنوان نویسنده مقاله موافق باشند (۱۲).
* نام هر کسی که شرایط نویسنده مقاله بودن را احراز کرده باشد، باید جزء لیست نویسندگان آورده شود (۱۳).

تشکر آورده می‌شود باید در این مورد رضایت داشته باشند (۱۳). همانطور که ذکر شد در بسیاری از مراکز دانشگاهی دنیا، ملاک ارزشیابی فعالیت‌های پژوهشی تعداد مقالات پذیرفته شده است. تمایل کاذب پژوهشگران و بخصوص اعضای هیأت علمی به ارائه مقالات متعدد، منجر به پیدایش پدیده‌های نامطلوبی در روند تحقیقات و علم‌سازی می‌شود که با اخلاق در پژوهش سازگاری ندارد. استفاده از نتایج فعالیت‌های دانشجویان یا محققان در رده‌های پایین‌تر علمی بدون ذکر نام آنها (Ghost author) و از طرف دیگر ذکر نام افراد صاحب‌نظر و سرشناس در مقاله بدون اینکه فعالیت خاصی انجام داده باشند (Guest Author)، معلول اینگونه سیستم‌های ارزشیابی بیمار هستند (۱۷، ۱۸).

برای حل این معضل در برخی مراکز دانشگاهی، ملاک‌های ارزشیابی از کمیت مقالات بیشتر به سمت کیفیت آنها سوق پیدا کرده است. برای مثال ملاک ارتقا، کیفیت ۵ مقاله برتر هیأت علمی در نظر گرفته می‌شود و در نتیجه تعداد زیاد مقالات تأثیری در ارزشیابی آنان نخواهد گذاشت (۱۹-۲۱). مسلماً توجه بیشتر به معیارهای ICMJE در مجلات علمی-پژوهشی داخلی نیز می‌تواند تا حدود زیادی به رفع این مشکل و ارزشیابی دقیقتر محققان و دانشگاهیان بیانجامد.

در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۸ روی ۴۵۰ نفر از نویسندگان مقالات مجله Dutch Journal Of Medicine انجام گرفت، مشخص شد که ۶۳/۶ درصد آنها دارای معیارهای ICMJE برای نویسندگان مقالات بوده‌اند، در حالی که ۵۹/۸ درصد از آنان هیچگونه اطلاعی از این معیارها نداشته‌اند (۱۴). نویسنده مقاله علت این امر را در این نکته می‌داند که معیارهای ICMJE منعکس‌کننده اصول اخلاقی و عقلانی در امر تحقیق و پژوهش می‌باشند و در نتیجه اکثر نویسندگان حتی بدون آگاهی از وجود این معیارها به آنها پایبند بوده‌اند. وی معتقد است در صورتی که اطلاع‌رسانی کاملتری انجام شود، اکثریت قریب به اتفاق نویسندگان معیارهای ICMJE را احراز خواهند کرد (۱۴). نقش اطلاع‌رسانی در کشور ما چقدر است؟ چه باید کرد؟ چه می‌توان کرد؟

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از آقای دکتر پیمان ادیبی به سبب راهنمایی‌های ارزشمند تشکر و قدردانی می‌گردد.

ترتیب نویسندگان (Order of Authors)

ترتیب نویسندگان باید بر اساس نقش آنان در مطالعه تنظیم شود. در صورتی که نویسندگان نقش یکسانی داشته باشند، نام نویسندگان به ترتیب حروف الفبا آورده شده و این نکته در پاورقی ذکر می‌گردد (۱۴، ۱۵). نویسنده اول کسی است که بیشترین نقش را در انجام مطالعه داشته و لزوماً در نگارش مقاله نیز شرکت داشته است. ترتیب نویسندگان باید با توافق همگانی و زیر نظر مسؤول گروه تحقیقاتی انجام شود (۲، ۱۵).

نویسنده مرجع مکاتبات (Corresponding Author)

وقتی شما مقاله خود را برای مجله‌ای می‌فرستید باید یکی از نویسندگان را به عنوان نویسنده مرجع مکاتبه مشخص کنید. این شخص تنها کسی است که سردبیر مجله با وی ارتباط برقرار می‌کند و در ضمن این فرد مسؤولیت آگاه کردن بقیه نویسندگان از تغییرات اعمال شده در مقاله را نیز بر عهده دارد (به خاطر داریم که شرط سوم نویسندگان مقاله اطلاع و موافقت با تغییرات نهایی مقاله قبل از چاپ بود) و به طور معمول نویسنده مرجع مکاتبه همان مسؤول گروه تحقیقاتی است که لزوماً این شخص نویسنده اول مقاله نیست (۹).

از چه کسانی در مقاله خود تشکر کنیم؟ (Acknowledgement)

نام کسانی که در انجام مطالعه و تهیه مقاله همکاری کرده‌اند ولی معیارهای نویسندگان مقالات را دارا نیستند باید در قسمت تقدیر و تشکر آورده شود. معمولاً ترتیب نام این افراد نیز بر اساس میزان همکاری آنها در انجام مطالعه است. موارد دیگری که در قسمت تقدیر و تشکر ذکر می‌شود عبارتند از حمایت مالی از طرح و همچنین استفاده از داده‌هایی که قبلاً ارائه شده‌اند برای مثال استفاده از نتایج مقاله‌ای که قبلاً در یک کنفرانس ارائه شده است (۳، ۱۶). نکته مهم آن است که کسانی که نامشان در قسمت تقدیر و

مراجع

- 1- Lundberg GD, Glass RM. what does authorship mean in a peer reviewed medical Journal? JAMA 1996; 276:75.
- 2- Wrlen JA, Siminoff LA, Sereika SM, Sutton LB. Multiple authorship: issues and recommendations. J prof Nurs 1997 Jul-Aug; 13(4):262-70.
- 3- Fotion N, Conrad CC, Authorship and other credits. Ann Intern Med 1984 Apr; 100(4): 592-4.
- 4- Engler RL, covell JW, friedman PJ, kitche, PS, Peters R.M. Misrepresentation & responsibility in medical research. N English J Med 1987; 317:1383-90
- 5- International committee of medical Journal Editors. Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical

- Journals Ann Intern Med.* 1977;126: 36-47.
- 6- International committee of medical journal editors. Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals. updated may 2000. Available at: <http://WWW.Icmje.org>.
- 7- Rennie D. Who did what? Authorship & contribution in 2001, *Muscle Nerve* 2001 oct; 24(10): 1274-7.
- 8- Rennie D, Flanagan A, yark Qt. The contributions of authors, *JAMA* 2000;284: 89-91.
- 9- Gaeta TJ. Authorship: Low and order. *Acad Emerg Med* 1999 Apr; 6(4): 297-301.
- 10- Digiusto E. Equity in Authorship: A strategy for assigning credit when publishing. *Soc Sci Med* 1994 Jan; 38(1): 55-8.
- ۱۱- شبروانی، ا. اخلاق پژوهش: چالش‌های انتشار نتایج مطالعات. پژوهش در علوم پزشکی، ۱۳۸۰؛ ۶(۴): ۲۸۷-۲۹۱.
- 12- Smith J. Gift authorship: a poisoned chalice? [editorial], *BMJ* 1994; 309:1456-1457.
- 13- Rennie D, yank V, Emanuel L. When authorship fails: a proposal to make contributors accountable *JAMA* 1997; 271: 469-71.
- 14- Hoen W, Waloorth H, Overbeke J. what are the factors determining authership & the order of auther's names? *JAMA* 1998;280:217-218.
- 15- Bland M, Batten L. Co-authorship, a means to an end. *Nurs Prax N Z* 1998 Jul; 13(2): 44-8.
- 16- Smith R. Authorship is dying: long live contributorship [editorial], *BMJ* 1997;315:696.
- 17- Flanagan A, Carey LA, Fontanarosa PB, Phillips SG, Pace PB, Lundberg GD, etal. Prevalence of articles with horonary authors and ghost authors in peer reviewed medical journals. *JAMA* 1998;280:222-4.
- 18- Rennie D, Flanagan A. Guests, ghosts, grafters, and the two-sided coin. *JAMA* 1994;271:469-741.
- 19- Susser M. Authors and authorship: reform of abolition? [editorial], *AMJ Public Health* 1997;87:1091-92.
- 20- Leash E. Is it time for a new approach to author ship? [editorial]. *J Dent Res* 98;76:724-727
- 21- Segal JZ, Strategies of influence in medical authorship, *Soc Sci Med* 1993 Aug; 37(4): 521-30.

اصلاحیه

بدینوسیله اسامی نویسندگان مقاله «گزارش ابتدایی تب کنگو-کریمه: ۱۳۸۰ استان اصفهان» چاپ شده در سال ۷- شماره ۱ به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

دکتر کامیار مصطفوی‌زاده، دکتر بهروز عطایی، دکتر مجتبی رستمی، دکتر حسن صالحی، دکتر ایرج کریمی، دکتر عباسعلی جوادی، دکتر رؤیا شرکت، دکتر علیرضا امامی، دکتر محمدرضا خادمی، دکتر چینی‌کار.